

Het maken van een speelfilm

door Kees Aries

Toen wij omstreeks 1974 bij de filmclub kwamen was het standaard voor een film: een speelfilm. Op een documentaire of een vakantiefilm werd neergekeken. Dat kwam later pas dus moesten wij een speelfilm maken.

Een film maken bestaat grof gezegd uit 5 fases:

Synopsis---Scenario---draaiboek of storyboard---opname---montage

Synopsis. Synopsis betekent letterlijk “samen zien” of “samen gezien” d.w.z. een samenvatting van de inhoud. Als wij een Synopsis gaan maken dan moet in korte zinnen het verhaal worden verteld dus zonder dialogen maar daar moet wel worden gelet op: kunnen we dat wel filmen en/of wat kost dat? Over de technische problemen kom ik later wel terug.

Treatment. Een treatment is wat uitgebreider. Het is een uitvoerige en gedetailleerde beschrijving van de inhoud en het verloop van de film. Het wordt in proza geschreven, ook zonder dialogen. De bedoeling van een treatment is, om wat in een synopsis wordt voorgesteld verder uit te werken tot een tekst die de producer informeert en warm maakt voor het project. Het moet geschreven worden in de derde persoon en in de tegenwoordige tijd.

Scenario. Het schrijven van een scenario is een apart vak. Het doel is om vanuit het scenario een goed draaiboek te kunnen maken. Duidelijk moet worden om hoeveel spelers het gaat, de dialogen in het verhaal en de locatie(s). De schrijver moet dan al een goed beeld hebben hoe de film zal moeten worden opgenomen en waar! Dit zal vooral het maken van een draaiboek vereenvoudigen. Natuurlijk moet voorafgaande de locaties goed bekeken worden in verband met standpunten en belichting. (b.v. is er wel stroom voor extra belichting?) Moeten er nog attributen worden meegenomen die van belang zijn in verband met het verhaal, hoe zit het met de kleding van de spelers? In welke tijd speelt het zich af? Met het verhaal moet rekening gehouden worden met een inleiding d.w.z. waar speelt het zich af, wie zijn de hoofdpersonen in de film, zoals we altijd zeggen “de kop van de film” . Daarna komt het middenstuk met als einde de climax van het verhaal. In de korte staart het einde van het verhaal. Wat voor verhaal willen we? Informatief – documentaire of gespeelde documentaire of onderlinge relatie tussen mensen of emotioneel geeft een bepaalde sfeer in de film. Ruzie, misdaad is een negatieve lading, liefde, mooi weer geeft een positieve lading aan de film. LET OP: het einde van het verhaal moet altijd verassend zijn!!

Het draaiboek of een storyboard? Het draaiboek is in feite het maken van de film op papier! Elke scene wordt weer in shots gesplitst en moet worden opgenomen zoals die als zodanig beschreven staat. Hierin wordt aangegeven: de locatie, de tekst die gesproken wordt, camerastandpunt, camera instelling (totaal, cu. Vcu), bewegingsrichting, enz. enz. We moeten ook proberen de film voor ons te zien! Men werkt vaak met kaarten, genummerd, op locaties bij elkaar gezocht en bij montage weer op volgorde gelegd. Discussies op de opnameset moeten ook worden vermeden. De regisseur heeft alleen de beslissing over onverwachte veranderingen.

Een storyboard geeft al meer duidelijkheid hoe een film eruit moet komen te zien. Je moet dan wel over enig tekentalent beschikken om alle standpunten duidelijk aan te geven. Het aangeven van

standpunten en cu's e.d. zijn minder nodig. Het grote voordeel van een storyboard is dat je scherper waar neemt en geeft meteen de details weer. De tekst blijft noodzakelijk. Je kan daar natuurlijk ook nog een platte grond bijvoegen waar de camera's en spelers moeten staan en vooral of er nog belichting nodig is en op welke plek. (Aggregaat meenemen?)

Als het draaiboek klaar is wordt er gesorteerd op locatie d.w.z. dat alle scenes op dezelfde locatie bij elkaar worden gevoegd en achter elkaar worden opgenomen. Bij het monteren wordt het draaiboek weer op de juiste volgorde gelegd.

Opname.

Regisseur---cameraman---geluidsman---iemand voor het licht---iemand die het script bij houdt.

Regisseur. Artistiek leider van de film. Hij moet toezien dat de film gemaakt wordt volgens het op locatie gesorteerde draaiboek, letten op beeldscherpte (op monitor), het spel enz. Ook moet hij opletten dat de imaginaire as toch niet overschreden wordt e.d. hij moet het draaiboek bijna uit zijn hoofd kennen.

Cameraman. Ook hij moet het draaiboek goed kennen. De camera moet minstens een microfooningang hebben voor een hengel of een kabelvrije microfoon. Dat is nodig om de uitgesproken tekst goed verstaanbaar op te nemen. Aan het geluid is in vele amateurfilms te weinig aandacht besteed. Een aansluiting voor een koptelefoon is wenselijk. De geluidsman kan dan meeluisteren en meteen melden of het geluid goed over komt. Nasynchronisatie zou dan een oplossing kunnen zijn voor als het geluid te zacht is maar daar wordt door amateurs nog weinig gebruik van gemaakt. Met een beetje goede wil lukt dat wel maar het is wel veel werk. De cameraman moet letten op beeldcompositie en de spelers goed kunnen volgen. Een stevig statief en een goede draaikop is daarbij noodzakelijk. Hij moet de camerastandpunten dus goed kennen. Het is jammer dat het met verschillende camera's moeilijk is om mee samen te werken. Resolutie en beeldkwaliteit is vaak verschillend en het is moeilijk inladen in de computer. De computer herkent de camera soms weer niet enz. enz.

Camerastandpunten. Deze zijn belangrijk voor het beleven van een film. In een moderne film bestaat de helft uit cu's. Vaak moet je er naar toe werken. Als voorbeeld: twee personen praten met elkaar. Neem ze eerst op in H.T., dan weet de kijker wie het zijn en ga daarna naar CU, VCU of over "shoulder" standpunt. De beweging: gevoelsmatig loopt iemand die naar rechts loopt weg, iemand die links loopt in het beeld loopt terug.

Alle camera's zijn tegenwoordig uitgerust met een zoomlens. Die kan je op vele manieren gebruiken. 1^e Als je de zoomlens gebruikt moet er tijdens het inzoomen ook iets te zien zijn waar je de nadruk op wilt leggen b.v. een huis waar in de muur een plaquette is ingemetseld waar iets over te vertellen is. Als er niets extra's te zien is heeft een inzoom geen functie. 2^e Gebruik dan de zoomlens om de beelduitsnede in te stellen. 3^e De zoomlens kan goed gebruikt worden om iemand uit het beeld te laten lopen. Als hij snel weg moet lopen zoom je snel uit, wil je langzaam dan van groothoek naar telestand. Dat kan natuurlijk beter met een rijder maar ja, een dolly over de weg is bijna niet mogelijk voor een amateur. Wel binnenshuis, daar zijn wel oplossingen voor. Met de kikvorsstand maak je

iemand overheersend, met een vogelstand iemand kwetsbaar. Alle standpunten en teksten van dialogen moeten beschreven worden in het draaiboek!

Geluidsman. Eigenlijk moet de geluidsman de koptelefoon ophebben van de cameraman. Dat kan natuurlijk wel maar dan wordt het een lange kabel naar de camera met alle narigheid van dien. (trekken van het snoer aan de camera). Waar is de geluidsman verantwoordelijk voor? Een goede microfoon is een vereiste, liefst met windkap voor de buitenopnames. Een hengel, het meest gebruikte middel of een dasspeldmicrofoon, liefst zonder kabel. Hij moet ook letten dat er geen achtergrondgeluid binnen komt wat niet bij de film hoort. Liefst moet hij een keuze kunnen maken uit een richtmicrofoon en een rondom gevoelige microfoon. Er is wel een keuze uit meer dan 100 verschillende microfoons. Als ondanks alle voorzorgsmaatregelen de gesproken tekst niet duidelijk verstaanbaar is kan je nasynchroniseren, liefst de zelfde omgeving i.v.m een ander achtergrondgeluid.

Licht. Vooral bij binnenopnames kan licht belangrijk zijn. Hoeken die donker over komen kunnen worden gecorrigeerd. Bij tegenlicht, als b.v. de persoon met zijn rug naar het raam zit, moet het gezicht worden uitgelicht. Liefst moet het allemaal regelbaar zijn i.v.m overbelichting.

Script. Liefst nog iemand die het draaiboek bij houdt en aantekeningen maakt hoe de opnames zijn gemaakt en de veranderingen ten opzichte van het draaiboek.

Montage. Bij het monteren wordt het draaiboek weer in de juiste volgorde gelegd en kunnen de bijbehorende opnamen worden opgezocht. Als er meerdere shots zijn gemaakt dan ontstaat er altijd een discussie over welk shot het beste is. De regisseur heeft daarbij de hoofdrol!

Na de montage moet er nog een titel en een aftiteling worden gemaakt. De titel moet in ieder geval betrekking hebben op de film. Een goede titel is belangrijk om meteen de sfeer van de film weer te geven. Vroeger was Jan den Hoed daar erg goed in. Ook een goede melodie kan daar aan bijdragen. Het achtergrondgeluid is ook vaak reden voor een hevige discussie. Wees zuinig met achtergrondgeluid. Gebruik het alleen als er een geluidshiaat in de film zit. De aftiteling geeft weer wie er aan de film hebben meegewerkt en eventuele sponsors. De meesten lezen het toch niet of het licht gaat al aan. Hoe beter alles is georganiseerd des te korter zijn de opnamedagen. Vooral discussies over: "zou het niet leuker zijn... e.d. zijn uit den boze. Daarom kost het zo veel tijd om te trachten de film zo goed mogelijk door te spreken en voor de geest te halen eventueel met proefopnames.

Casting. Clubleden zijn vaak niet de juiste spelers voor een film. Liefst mensen van een toneelclub. Deze zijn gewend om te acteren maar moeten wel het toneel acteren afleren. Ze hebben geleerd goed te articuleren wat de verstaanbaarheid van de film ten goede komt. Het beste is om met enkele acteurs proefopnames te maken om een juiste keuze te kunnen maken. Chris Beekveld zette soms een advertentie in de krant en kwamen er verschillende aspirant opdraven waaruit een keuze kon worden gemaakt. Er werd vooral gelet op de articulatie van de speler. Het spelen moet dus inhouden

dat de speler zich kan verplaatsen in de rol van de persoon van het verhaal. Alleen de tekst opzeggen, dat werkt niet! Het is de taak van de regisseur om daar op te letten. Wat de kleding betreft moet de regisseur er op attent zijn dat de spelers hetzelfde gekleed zijn als op de vorige opnamedag. Een foto is daarbij noodzakelijk. Ook geen bezoeken aan de kapper of het afscheren van een baard of snor.

Oefening verhaal . Een echtpaar was veertig jaar getrouwd. Als huwelijksgeschenk wilden ze liever een geldbedrag hebben voor een goed doel. Daarvoor werd een kartonnen doos op tafel gezet om daarin de donaties van de gasten te deponeren. Er werden video opnames gemaakt door een kleinzoon. Na afloop van het feest bleek dat de doos verdwenen was. Een paar dagen later kwam de kleinzoon langs om de video te laten zien. Opeens zagen ze in de opnamen van een sketch iemand de doos weghalen!!!

Graag de afloop van het verhaal!!

Was het : De bruid
Een kennis
Een neef

En.... Waarom?
Kwam het toch nog goed of niet??

In de praktijk blijkt dat als dit met een groep mensen beoefend wordt iedereen met een andere dader en afloop van het verhaal komt.
